

Lausunto elintarvikealan perustutkinnosta

Elintarviketeollisuusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua elintarvikealan perustutkinnon perusteista, ja kehottaa ottamaan huomioon seuraavaa:

Muilla kuin meijerialan osaamisalalla prosessien ohjaus ja käynnissäpito ei olisi enää pakollinen osa tutkintoa. Ottaen huomioon elintarvikkeiden valmistuksen luonne – yhtä lailla suurissa kuin pienemmissäkin yrityksissä – prosessien ohjausta ja käynnissäpitoa tai muita elintarvikkeiden valmistuksen ydinosaamista koskevien tutkinnon osien siirtämistä valinnaisuuden varaan ei voida pitää työelämälähtöisenä muutoksena. Työntekijöiden on yhä enenevässä määrin ymmärrettävä tuotantoprosessia kokonaisuutena ja pystyttävä toimimaan itsenäisesti työympäristössä, jossa työskentelyyn kaikille osaamisaloille pakollinen elintarviketuotannossa toimimisen kokonaisuus ei anna riittäviä valmiuksia.

Iso osa siitä elintarvikkeiden tuotannosta, jossa elintarviketeknologian osaamisalan valinneet työskentelevät (esimerkiksi juomien, makeisten tai valmisruokien valmistus), on pitkälle automatisoitu ja prosessiosaaminen on työntekijöiden ydinosaamista. Elintarviketeollisuusliitto ry katsoo, että prosessien ohjaus ja käynnissäpito tulee säilyttää pakollisena osana tutkintoa myös elintarviketeknologian osaamisalalla. Tämä on järjestettävissä siirtämällä se valinnaisista tutkinnon osista 1 pakolliseksi tutkinnon osaksi.

Leipomossa työskenneltäessä prosessien ohjauksen ja käynnissäpito -kokonaisuuden sisällöt (kuten teolliseen valmistamiseen käytettävien koneiden, laitteiden ja linjastojen käyttäminen, tuotantolaitteiden kunnon tarkkailu ja prosessin säätäminen tarvittaessa sekä ylipäänsä leipomotuotteiden valmistuksen hallitseminen teollisessa prosessissa) ovat niin ikään työntekijöiden osaamisen ydinaluetta. Leipomoteollisuus tarvitsee osaajia teolliseen tuotantoprosessiin. Elintarviketeollisuusliitto ry katsoo, että prosessien ohjaus ja käynnissäpito tulee säilyttää pakollisena osana tutkintoa leipomoalan osaamisalalla. Tämä on järjestettävissä muun muassa siten, että leipomoeinesten valmistus siirretään pakollisesta valinnaiseksi (valinnaiset tutkinnon osa 1) ja osaamispiteiltään vastaava leipomoteollisuuden prosessien ohjaus ja käynnissäpito siirretään pakolliseksi. Leipomoeinesten valmistuksen valinnaisuus mahdollistaa myös sen, että elintarviketeknologian osaamisalalla opiskeleva voi valita sen osaksi tutkintoaan.

Liha-alan osaamisalalla valinnaisten tutkinnon osien piiriin on siirretty kaikki muu sisältö paitsi elintarviketuotannossa toimiminen. Prosessien ohjaus ja käynnissäpito on myös liha-alalla olennainen osa opintoja työelämän tarpeiden näkökulmasta, mutta lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että opiskelija saa riittävän laajat tiedot ja taidot: Valinnaiset tutkinnon osat 1 voi johtaa siihen, että opiskelija valmistuu joko opiskelematta lainkaan lihatuotteiden valmistusta taikka opiskelematta lainkaan prosessien ohjausta ja käynnissäpitoa tai liha-raaka-aineen käsittelyä prosessissa. Käytännöllinen ratkaisu olisi muodostaa tutkinto leipomoalaa vastaavasti siten, että pakollisten tutkinnon osien laajuutta kasvatetaan siirtämällä

sinne osia valinnaisista tutkinnon osista 1 ja jakamalla jäljelle jäävät valinnaiset tutkinnon osat osiin 1 ja 2.

Elintarviketeollisuusliitto ry on aiemminkin pitänyt esillä prosessien ohjauksen ja käynnissäpidon merkitystä osana perustutkintoa työelämän kannalta. Jotta työelämän tarpeet tulevat tutkinnon rakenteessa kuulluiksi ja huomioiduiksi, ja jotta opiskelija saa riittävät valmiudet elintarviketeollisuudessa työskentelyyn, on prosessin ohjauksen ja käynnissäpidon oltava Elintarviketeollisuusliitto ry:n näkemyksen mukaan nykytilaa vastaavasti pakollinen osa tutkintoa kaikilla osaamisaloilla.

Jos prosessien ohjaus ja käynnissäpito ei jatkossa ole pakollinen osa elintarvikealan perustutkintoa kaikilla osaamisaloilla ja valinnaisuus muutoinkin lisääntyy, on opiskelijoiden ohjaimiseen kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota: on selvää, että opiskelijan valinnoilla tulee olemaan aiempaa enemmän vaikutusta tämän myöhempään työllistymismahdollisuuksiin. Opiskelijoille on annettava riittävästi tietoa siitä, miten erilaiset valinnaisten tutkinnon osien välillä tehtävät päätökset vaikuttavat heidän tulevaan osaamistasoonsa suhteessa valitseman osaamisalan työnantajayritysten todellisiin osaamistarpeisiin. Perustutkinnon tulee jatkossakin antaa riittävät ja laaja-alaiset valmiudet työskennellä erilaisissa ja eri kokoisissa yrityksissä elintarvikealalla.

Elintarviketeollisuusliitto ry huomauttaa tutkintoa koskevien muiden määräysten osalta, että Evira on ollut 1.1.2019 lukien osa Ruokavirastoa, mistä syystä viittaukset Eviraan tulee muuttaa viittauksiksi Ruokavirastoon.

